യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 4✓
(സ്ഥിതിപ്രകരണമ്)/സർഗം 44✓

ശ്രീരാമ ഉവാച .

ക്രമേണാ-നേന യേനാപ്താ ജീവേന+ സ്ഥിതി-രാത്മനഃ .
സ കഥം ഭഗവ+ന്ദേഹം/ സമാധത്ത്യേ+സ്ഥി/പഞ്ജരമ് .. 1

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
പൂർവ-മേവ മയാ+ പ്രോക്തം/ രാമ കിംൻ നാവ-ബു+ധ്യസേ .
പൂർവാ-പര/വിചാരാർഹാ ശേമുഷീ+ക്വ ഗതാ തവ .. 2

യദിദം ഹി ശരീരാദി ജഗഥ്.സ്ഥാവര-ജങ്ഗമമ് .
ആഭാസ-മാത്ര-മേവേത/ദസത്-സ്വപ്ന-മിവോ+ത്ഥിതമ് .. 3

ദീർഘ+സ്വപ്നോ+ ഹ്യയം രാമ/ മിഥ്യൈ/വാനഘ ദൃ+ശ്യതേ .
ദ്വിചന്ദ്ര/വിഭ്രമാ-കാരം ഭ്രമാന്തർ/ഭ്രാന്ത-ശൈലവത് .. 4

പ്രശാന്താ+ജ്ഞാന-നിദ്രസ്തു/ നൂനംങ്ങ് ഗലിത-ഭാവനഃ .
പ്രബുദ്ധ-ചേതാഃസ് സംസാര+സ്വപ്നം പശ്യ+ന്ന പശ്യതി .. 5

സ്വഭാവ-കല്പിതോ രാമ ജീവാനാം/ സർവ-ദൈവ ഹി .
ആമോക്ഷ-പദസം/പ്രാപ്തി സംസാ-രോ്സ്+ത്യാത്മനോ്+ന്തരേ .. 6

ജീവസ്യ തരലഃഖ് കായ ആവർതഃഫ് പയസോ യഥാ .
യഥാ ബീജ്യേ+ങ്കുരഃസ് സ്ഫാരഃഫ് പല്ലവഃസ് സ്വാങ്കുരേ യഥാ .. 7

പല്ലവേ ച യഥാ പുഷ്പം പുഷ്പകോശേ ഫലംയ് യഥാ .
യതഃസ് സ കല്പനാ-രൂപോ ദേഹോ്സ്തി മനസോ്ന്തരേ .. 8

ബഹു-രൂപതയാ രാമ യതോ്സ്/+ത്യേക-തമഃസ് സ്ഫുടഃ .
സ ഏവ+ പ്രതിഭാസോ്+സ്യ മനസഃഖ് കില ജായതേ .. 9

സ ഏവാശു ഭവ+ത്യേതൻ-മൃത്പിണ്ഡോ ഘടകോ-പമഃ .
ആദിസർഗേ പുരാ കായഃഫ് പ്രതി-ഭാസോ്സ്യ ചോത്തമഃ .. 10

യസ്മാ-ദേഷ വിഭുർ/ബ്രഹ്മാ പദ്മ-കോശ-ഗൃഹ+സ്ഥിതഃ .
തത്-സംങ്ങ്-കല്പ+ക്രമേ-ണൈവ തതഃസ് സ്ഥിതി-മുപാഗതാ .. 11

ഇയം സൃഷ്ടിര-പര്യ+ന്താ മായേവ ഘന-മായയാ .
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ജീവോ മനഃഫ്പദം പ്രാപ്യ/ വൈരിഞ്ചം/ പദമാഗതഃ .. 12

യഥാ+ ബ്രഹ്മംസ്/തഥാ സർവംവ് വിസ്ത-രേണ വദാശു മേ .

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ബ്രാഹ്മേ ശൃണു മഹാബാഹോ/ ശരീര+ഗ്രഹണേ+ ക്രമമ് .. 13

നിദർശ-നേന തേനൈവ ജാഗതീംഞ്ച്. ജ്ഞാ+സ്യസി+ സ്ഥിതിമ് .
ദിക്കാലാ+ദ്യനവ+ച്ഛിന്ന-മാത്മ-തത്ത്വം/ സ്വശക്തിതഃ .. 14

ലീലയൈവ യദാ-ദത്തേ ദിക്കാല-കലിതംവ് വപുഃ .
തദൈവ ജീവ-പര്യായംവ് വാസനാ-വേശ-തത്പരമ് .. 15

മനഃസ് സംപദ്യതേ ലോലംങ്ച് കലനാ-കലനോ+ന്മുഖമ് .
കലയന്തീ മനഃശ്-ശക്തി-രാദൗ/ ഭാവയതി+ ക്ഷണാത് .. 16

ആകാശ-ഭാവനാ-മച്ഛാം/ ശബ്ദ-ബീജ-രസോ+ന്മുഖീമ് .
തതസ്താംങ്ച് ഘനതാംയ് യാതംങ്ച് ഘന+സ്പന്ദ+ക്രമാ+ന്മനഃ .. 17

ഭാവയ+ത്യനില+സ്പന്ദം സ്പർശ-ബീജ-രസോ+ന്മുഖമ് .
താഭ്യാ-മാകാശ-വാതാഭ്യാ/മദൃഷ്ടാഭ്യാം മനോദൃശാ .. 18

ശബ്ദ-സ്പർശ+സ്വരൂപാഭ്യാം/ സംങ്ച് ഘാതാജ്-ജന്യത്യേ്നലഃ .
മനസ്/ത+ദ്ധനതാം പ്രാപ്യ തതോ ഭാവയതി+ ക്ഷണാത് .. 19

പ്രാകാശ്യ-മമലാ-ലോക/മാലോകസ്/തേന വർധതേ .
മനസ്താവദ്-ഗുണഗതം/ രസ-തന്മാത്ര-വേദനമ് .. 20

ക്ഷണാർ/ധേന+ ത്വപാം ശൈത്യംഞ്ച് ജല-സംവ്-വിത്തതോ ഭവേത് .
തതസ്-താദൃഗ്-ഗുണഗതം/ മനോ ഭാവയതി+ ക്ഷണാത് .. 21

സ്വരൂപംങ്ച് ഗന്ധവത്-സ്ഥൂലംയ് യേനോ-ദേഷ്യതി മേദിനീ .
അഥേത്ഥം/ഭൂത-തന്മാത്ര-വേഷ്ടിതംൻ തനുതാംഞ്ച് ജഹത് .. 22

വപുർ-വഹ്നി-കണാ-കാരം/ സ്ഫുരിതംവ് വ്യോമ്നി പശ്യതി .
അഹംങ്ച്-കാര-കലാ-യുക്തം/ ബുദ്ധി-ബീജ-സമന്വിതമ് .. 23

തത്/പു+ര്യഷ്ടക-മിത്യുക്തം/ ഭൂതഹൃത്/പദ്മ-ഷട്പദമ് .
തസ്മിംസ്തു/ തീവ്ര-സംവേഗാദ്/ഭാവയദ്+ഭാസ്വരംവ് വപുഃ .. 24

സ്ഥൂലതാ-മേതി പാകേന മനോ ബി+ല്വ-ഫലംയ് യഥാ .
മൂഷാ+സ്ഥ+ദ്രുത/ഹേമാഭം/ സ്ഫുരിതംവ് വിമലാമ്ബരേ .. 25

സന്നിവേശ-മുപാദത്തേ ത+ത്തേജഃസ് സ്വ+സ്വ+ഭാവതഃ .
തസ്മിൻഥ്.സ്വസന്നി-വേശേ ച/ തേജഃഫ്/പുഞ്ജമയേ പുനഃ .. 26

ഭജതേ ഭാവനാം/ സ്ഫാരാംൻ നിശ്ചിതാ-മാത-താമ്/ബരാമ് .
ഊർധ്വം/ ശിരഃഫ്-പീഠ-മയീ-മധഃഫ്/പാദമയീംൻ തഥാ .. 27

പാർശ്വയോർ/ഹസ്ത-സംസ്ഥാനാം/ മധ്യേ ചോദര-ധർമിണീമ് .
പ്രകടാ-വയവോ ബാലോ+ ജ്വാലാ-മാലാ-മലാകൃതിഃ .. 28

മനോരഥ-വശോ-പാത്ത/വപുസ്/തിഷ്ഠ+ത്യസാ-വഥ .
ഏവംസ്വ/വാസനാ-വേശാത്/കലിതാങ്ഗോ- മനോമുനിഃ .. 29

നയ+ത്യുപ-ചയംൻ ദേഹം/ സ്വ+സ്വഭാവ-മൃതു+ര്യഥാ .
കാലേന+ സ്ഫുടതാ-മേതി ഭവ+ത്യമല-വിഗ്രഹഃ .. 30

ബുദ്ധി-സ+ത്ത്വ-ബലോഥ്.സാഹ/വിജ്ഞാ/നൈ+ശ്വര്യ+സംസ്ഥിതഃ .
സ ഏവ ഭഗവാൻ/ബ്രഹ്മാ സർവലോക-പിതാമഹഃ .. 31

ദ്രവത്/കനക-സംകാശഃഥ് പരമാ-കാശ-സംഭവഃ .
യഥാസൗ പരമാ-കാശേ തിഷ്ഠ+ത്യപര-രൂപവാൻ .. 32

ജനയ+ത്യാത്മനോ മോഹ-മാ+ത്മ+സ്ഥംഞ്ച് ചിത്ത-ലീലയാ .
കദാചിത്/കേവലംവ് വ്യോമ പരമം പാര-വർജിതമ് .. 33

അനാദി-മധ്യ-പര്യന്തംങ്ങ് കദാചിദ-മലം പയഃ .
കദാചിത്/കല്പകാലാഗ്നി+ജ്വാലാ/ഭാസ്വര-മണ്ഡകമ് .. 34

കദാചിത്/കാനനംങ്ങ് കാർഷ്ണ്യംങ്ങ് കാലംങ്ങ് കമല-കുഡ്മലമ് .
അന്യാ+(നി-അ)+ന്യാ/+ന്യനേകാനി+ പ്രതിജന്മാ-വധിഃഥ് പ്രഭുഃ .. 35

കല്പയൻ/പാലയ+ത്യേഷ നാനാ-രൂപാണി ഹേലയാ .
തത്രേദം-പ്രഥമ+ത്വേന യദൈഷ+ ബ്രഹ്മണഃഥ് പദാത് .. 36

അവതീർണസ്/തദാ്+ജ്ഞാനാത്-തഥൈവ സുഖമ+സ്മൃതമ് .
ഗർഭ-നിദ്രാ+വ്യപഗമേ വപുഃഥ് പശ്യതി ഭാസ്വരമ് .. 37

പ്രാണാ-പാന+പ്രവാ-ഹാഢ്യംൻ ദ്ര+വ്യൈ/രിവ വിനിർമിതമ് .
രോമ-കോടിഭി-രാകീർണംൻ ദ്വാത്രിംശദ്-ദശനാ+ന്വിതമ് .. 38

ത്രി+സ്ഥൂണം പഞ്ച-ദൈവ+ത്യ/മധ+ശ്ചരണ-ലാഞ്ഛിതമ് .
പഞ്ചഭാഗംൻ നവദ്വാരംൻ ത്വ+ഗ്ലേപ-മസൃണാങ്/ഗകമ് .. 39

യുക്ത-മങ്ഗുലി-വിംശത്യാ/ നഖ-വിംശതി-ലാഞ്ഛിതമ് .
*ദ്വി-ബാഹുംൻ ദ്വി+സ്തനംൻ ദ്വ്യക്ഷം ബ+ഹ്വക്ഷി-ഭുജമേവ ച .. 40

നീഡംഞ്ച് ചിത്ത-വിഹങ്/ഗസ്യ നീഡം മന്മഥ-ഭോഗിനഃ .
തൃഷ്ണാ-പിശാ+ച്യാ നിലയംഞ്ച് ജീവകേസരി-കന്ദരമ് .. 41

അഭിമാന-ഗജാ-ലാനം മാനസാമ്/ഭോജ-ശോഭിതമ് .
അഥാലോച്യ/ വപുർ/ബ്രഹ്മാ കാന്ത-മാത്മീയ-മുത്തമമ് .. 42

ചിന്തയാ-മാസ ഭഗവാംസ്/ത്രികാലാ-മല-ദർശനഃ .
അസ്മിന്നാ-കാശ-കുഹരേ തതേ മധുപ-ലാഞ്ഛിതേ .. 43

അദൃഷ്ട-പാര-പ+ര്യ+ന്തേ+ പ്രഥമംങ്ങ് കിമ+ഭൂദിതി .
ഇതി-ചിന്തിതവാൻ/ബ്രഹ്മാ-സദ്യോ-ജാതോ്ഽമലാ+ത്മദൃക് .. 44

അപശ്യത്-സർഗ-വൃന്ദാനി സമതീതാ+ന്യനേകശഃ .
അഥ സസ്മാര സകലാൻഥ്.സർവാന്ധർ.മഗണാൻ-ക്രമാത് .. 45

വസന്തഃഖ് കുസുമാ-നീവ വേദാനാ-ദായ സംസ്തു-താൻ .
ലീലയാ കല്പയാ-മാസ ചിത്ര-സംകല്പ-ജാഃഥ് പ്രജാഃ .. 46

നാനാചാര-സമാചാരംങ്ങ് ഗന്ധർവ-നഗരേ യഥാ .
താസാം/ സ്വർഗാപ-വർഗാർഥംൻ ധർമ-കാമാർഥ-സിദ്ധയേ .. 47

അനന്താനി വിചിത്രാണി ശാസ്ത്രാണി സമ-കല്പയത് .
ദൃഷ്ടി-രേവ-മിയം രാമ സർഗ്ഗേ്ഽസ്മിൻഥ്-സ്ഥിതിമാ-ഗതാ .
വിരിഞ്ചി-രൂപാ+ന്മനസഃഥ് പുഷ്പ-ലക്ഷ്മീർ-മധോരിവ .. 48

വിവിധ-വിരചനൈഃഖ് ക്രിയാ-വിലാസൈഃഖ്
കമലജ-രൂപ-ധരേണ ചേത-സൈവ .
രഘു-സുത പരി-കല്പനേന നീതാ
സ്ഥിതി-മതുലാംഞ്ഞ് ജഗതീഹ സർഗ-ലക്ഷ്മീഃ .. 49

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ+ സ്ഥിതിപ്രകരണേ സംസാരാ-
വതരണ+പ്രതിപാദ-നോപ-ദേശോ നാമ
ചതു+ശ്ചത്വാരിംശഃസ് സർഗഃ .. 44 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
18.10.2023